

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, temető-utca 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.
Kéziratok nem adtnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetésnyilvántartás- és felzárkólások.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos posztos terfogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyilvántér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönböztetve minden hazai postahivatal. Az előfizetések legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Az asszonyok érdekében.

Rimaszombatról van szó ezuttal is. A sok szép és követésre méltó dolog közt, melyet városunkban találunk, van egy, mely az idegen előtt inkább feltűnik a három méteres gyalogjárónál s a város összes tornyainál.

Ez a társas élet egyoldalúsága.

Mióta városunk megyei székhely lett, hova a közigazgatási és törvényszéki hivatalok központosították, a főgymnasium kiegészült, a város tűzértisztikart nyert: nagy azon hivatalnokok száma, kik évről-évre változnak. A társadalmi életet alkotó elemek jönnek-mennek, egyik-másik hivatalban gyakorta látunk egészen új alakokat. Az új embert kellemesen lepí meg a külső fejlődés, de ha két hetet tölt városunkban, már elkívánczozik innen.

Az ősi bennlakók azt tartják, hogy Rimaszombaton kívül nincs világ, nincs élet; a ki megízlelte a Rima vizét, itt marad örökre. Így lehetett az régebben, mikor a nemes város polgárai úgy éltek, mint valami kis királyok, mikor még anyai joguk és előnyük volt más városok polgárai felett, hogy azoknak értékét maguk sem ismerték; építkeztek úgy, a hogy akartak, minék folytán a kezdetben mértani vonalak közé szorított várost elgörbítették, s e tényükről nem számoltak be, mikor még nem volt községi rovat, mert a dúsgazdag község polgárainak adóját is a közpénztárból fizette.

Ma-már miudezekből csak a káposztaföldek maradtak meg s a mértani vonalaktól eltért város a rohamos civilizáció következtében csak olyan prózáivá lett, mint akármelyik más város a föld kerekiségén.

Sőt prózáibb, mert az élet azon oldalának, mely némileg költői színezetet adna komoly küzdelmekben gazdag lételünknek, kevesebbet áldoz, mint más városok.

Feltétlenül elismerjük, hogy a nő hivatása családja körét boldogítani; e körnek minden gondja őt illeti mindaddig, míg a férfi legjobb tehetsége és lelkiismerete szerint meg tudja szerezni a ház minden szükségleteit. Ennek azonban nem lehet az a következménye, hogy a nőt teljesen elmerülni hagyjuk mindennapi foglalkozásában. Már pedig csekély kivétellel városunkban a nőnek a társas élet mozgalmában nincs meg az a köre, melyet jogosan megkövetelhet magának.

A férfi végezze munkáját ott, hol férfi erőre s férfiúi szellemi munkára van szükség, de a társas életben a nőnek a férfi oldala mellett van helye.

És mit tapasztalunk?

A férfi naponként oly szórakozást keres magának, melyben a nő a dolog természeténél fogva nem vehet részt.

E sorok írója évek óta figyelmes szemlélője a rimaszombati társas életnek, s tapasztalatai arról győzték meg, hogy a férfiúi önzés sehol sincs annyira lábra kapva, mint itt. A téli és nyári kaszinó az erősebb nemet naponként látja falai közt, hol a kártya és tekejáték különböző nemeknek egyes társaságok állandóan hódolnak. Különösen nyári hónapokban hetenként nem egyszer külön társaságok alakulnak — s ezek is jóformán állandóak — melyek kerti vagy mezei kirándulásokat szerveznek, s programjukat úgy állítják össze, hogy abban csak férfiak vehessenek részt.

A nő ez idő alatt otthon van, s ha elvégezte házi teendőit vagy unakozik, vagy meglátogatja valamelyik barátját egy csésze kávé erejéig. Sőt az is megtörténik, hogy az esetleg otthon maradt férfi, midőn feleségének hölgyvendége jön, eltávozik hazulról. Tehát maguk a férfiak szántsándékkal különböztetik el magukat a

női társaságoktól, s ez által indító okává válnak annak, hogy városunkban két, szigorú korlátokkal határolt társadalmi élet keletkezik, s ezek egymás előtt jóformán ismeretlenek.

Hogy ennek nem volna szabad így lenni, ezt minden helyesen gondolkozó ember elismeri. Javítani kellene ez állapotot nőink érdekében.

De hogyan? Mert a megszokás törvénynyé vált s e helytelen törvény megmáskodására bajos volna az egyéneket tömöríteni . . . ?

Pedig vigyáznunk kell arra, hogy a magunk társaságán kívül mivé alakulhat át nőink gondolkozásmódja, érzelme, egész naturája?

Censor.

Községi mizériák.

Az éppen napirenden levő zsidó-ünnepek alkalmából időszzerűnek tartom — a tek. Szerkesztő úr engedelmével — elmondani ama visszaéléseket, amelyeket nekünk falusiaknak kiállanunk, tűrnünk kell, ha csak nem akarjuk magunkat kiténni a szünetnélküli pereskedésnek és az illető hatóságokhoz való megidéztetéseknek.

Köztudomású dolog, miszerint talán az ország nagyobb részében, főképen községekben: kocsimáros, kereskedő, szatócs és mészáros a zsidó-osztályból van; az is igaz, hogy a falun lakó zsidók orthodoxabbak, mint a városiak, s így aztán nagyobb zsidó ünnepek alkalmából — de még szombati napokon is — kivagyunk téve azon kellemetlenségnek, hogy húst, vagy más élelmi czikkeket drága pénzért se kaphatunk, még ha az orvosi rendelet folytán kellene is.

De számtalan eset van, hogy egyszerűbb embertől dohány, szivar vagy bélyegjegyek kiszolgáltatását is megtagadják.

Annyi szívességet még meg tesz a zsidó mészárosok némelyike, hogy az ünnepek előtt megüzenni a község némelyikének, hogy 2—3

szava lángoló hazaszeretettel sugárzott. Megdobbant a szív, ha hallotta a láztól kieseredett ajak beszédét s szájához szállt fel a kebelből a diestelen vég láttára. On nem ilyen halált képzelt egykor a hazájaért lángoló szív. Erzeketlen, fizetett ápolónő fogta le szemét s egy köny sem hullott koporsójára.

Hőfehér arezu leány fekszik a kiszendedett katona mellett. Mellén összetett piczi kezében kis ibolya kokréta van, ravatalát díszes egy pár koszorú is díszíti. Vajjon mi volt sorsa e korán elhervadt virágnak? A ravatal mellett álló egyszerű fakereszt nem árul el semmit. A koporsó födele sem, melyre az elhunyt neve van írva. „Elt tizenhét évet.” Ez az egész élettörténet. De hát vajjon esakugyan élt-e? Nem volt-e egész élete csak kínos tengődés?

A kórházi orvos erre is tudna felelni, mert ismeri az esetet. A leány mérget ivott, mérget, mely egy pillanat alatt megállította dobogásában az a szívet, mely vétekezett, mert szeretett. A hű imádó rendeztetni a temetést. Ő küldte az ibolya bokréta, meg a koszorú is. Nyugodt a lelke, eleget tett kötelességének. Kötelesség? Nevetséges! Mintha egy ilyen „bolondosan érzékeny” leánnyal szemben lehetne szó kötelességről. No de hadd mondják el róla, hogy ő milyen nagylelkű. Az a „bolond” leány már úgy se vághatja szemébe a hazug nevet. Pedig megérdemelné!

Elők zavarják meg a sírcsodát. Három kis gyermek lép a halottas szobába: két ifju és egy leány. Szegényese, öltözött asszony van velök s vezető őket egy koporsóhoz, hol fehér arccal, esukott szemmel fekszik az édes anya. A két kis fiu bámszékodva néz körül. Nem értik mi történik itten, csak nézik a lobogó viaszgyertyákat, esodálkozó pillantásokat vetnek a ravatalon nyugvó alvó emberekre. Csak a kis leány érzi a helyzetet. Amint meglátja a jó édes mamát, némán, bezárt szemekkel a koporsóban, hangos zokogással rogy a ravatal elé. A két kis testvér ijedten néz a síró leányra, egy ideig szóltalanul állanak, azután az ő szívüket is összeszorítja valami megnevezhetlen, ismeretlen fájdalom; ők is testvérük mellé borulnak s panaszos zokogás hangzik fel ajkukról. A kísértő asszony sem tudja visszatartani könnyeit s bánattal néz a három árvára, kik atyjuk után most édes anyjukat vesztették el. Mi történik most velük? Ki fog gondoskodni róluk? Hiszen nincs egyetlen egy jó szívű rokonuk. Ha lett volna, nem engedik, hogy a szegény asszony, mindenkitől elhagyatva, kórházban fejezze be nyomorgó életét.

T Á R C Z A.**Testvérem sirján.**

(László † 1887.)

Lassu hervadás ült élted ifju fáján
S mitől félve őrzött bölesöd lágy dala
Messze vitte tőlünk lelked szép reményét,
Hogy növelje véled az örök-hon fényét,
Elaltatott szendén a sír angyala. . . .

Gyöngé nád az élet, török itt, ott hajlik,
Viharja a létnek hogy ha rá lehel;
Téged is bár küzdve lelt, míg hosszan űze,
Hamvadtam csapott le végre lelked tüze,
S megtörött súlyán a kimerült kebel!

Kicsinyke koporsód hideg, szűk ölében,
Mond, ott szebb az álom? esendesb ott a szív. . .
Vagy tán földi kínok hosszú haza után,
Az újabb hazának új pályája futtán,
Ott is küzd a lélek? a gond ott is vív? . . .

S ha álmok súlyától porlik el a hűlt agy,
Béke fon-e tűzért fejfátok felett?
Ha rémesen kondul az éjféli harangja,
S lehat síroktól mélyen bűgő hangja,
Nem látok-e néha bösz kísértetet? . . .

Nem néznek be lomhán koporsóitokba
Itt felejtett százak feldult képei?
Es átkot morogva, avagy áldást hintve,
Béke vagy tán viszály új harezára intve,
Nem költnek-e föl a mult emlékei? . . . .

Sírod felett szellő játszik a virággal,
Suttogása hallom esöndes dallamát.
Es a melynek ajka oly idegen másnak,
Hangjait én értem e titkos bűgásnak . . .
Lelkem hozzád vágyik időn s téren át. . . .

Nyugalomnak réve könnyű hantós éjje,
Ott hazátlán a gond, vesztég minden bú;
Ott a szívek sorsát, mely híven takarja,
Míg örök malasztal fedi az ég karja,
Hűlt porodra hull a béke-koszorú!

Chalupka Rezső.

A halottas házban.

(Fővárosi kép)

Alacsony, földszintes ház az a Stáhl-utczában. Sűrű folyondárral, kék-piros virágokkal borított ut vezet hozzá tavasszal. Elöl a széles nagy udvar, hátul a fehérre meszelt kápolna. Alacsony kőfal veszi körül. Olyan mint egy nagy kerttel szegélyezett esöndes nyári lak. A zöld lombos fák, a folyókával befutott ut szinte beszélnek a bennlakók esendeleteről.

Télen, midőn hó borítja a kopasz fákat, midőn a nagy kapu befordul a gyászkocsi s a nyitott kápolnából messzire esillog a viaszgyertyák lángja: sivar, rideg ez udvar. Ekkor már látszik, hogy egész más valami ez a hely, mint esöndes, boldog nyári lak; most már sejtetni, kik vannak odabent.

Hát bizony esöndes és nagyon is boldog emberek! Nem ismerik a haragot, gyűlölséget, nem emészti szívüket szenvedélyek lángja, nem folytatnak élet-halál harczot a létért, mert már alusszák az örök álmot.

Nem felhetünk tőlük. Egy ujjal sem bántanak senkit. Nezzük meg őket.

Mély esönd. A pislogó gyertyalángok bágyadt fényt vetnek a sűrű falakra.

A kápolna még üres, de csak az élőkől, mert a kiszendedett, néma tetemek ott fekszenek már sorban egymás mellett örök nyughelyökön a koporsóba.

Két öreg asszony esoszog be az ajtón. Sirásra álló szájuk fanyar mosolyra nyílik, mikor látják, hogy egyedül vannak. Korán jöttek. Futó pillantást vetnek a ravatalokra, azután leülnek a kápolna elé, várva míg rájuk kerül a szereplés sora. Ők azok a résztvevő lelkek, kik könyeket sajtolnak ki szemökből parancsszóra s keservesen megsíratják azt a szegény árva teremtet, kit esetleg egyesek szívtelenségének palástolása végett kell megsíratni. Hiába, de még a temetésnél is szerepelni kell a hazugságnak, a képmutatásnak. Így kívánja ezt az érdek.

Szegény esöndes emberek, kik némán feksztők ravatalotokon, ti bizony nem gondoltok már a világ eslekedeteire. Köny vagy mosoly, nektek mindegy.

Komoly férfi arez tűnik szemben az egyik koporsóban. Fekete szakáll köríti a szabályos halvány arcot, zsinóros dolmány takarja a kihűlt szívet. Ez a szív nemes eszmékért dobogott egykor. A kórház látogatói emlékeznek arra a beteg, nyugalmazott honvédtisztre, ki betegségé legválságosabb perezeiben is egykori hős vezérével beszélt lelkesedve, szenvedélyszerű rajongással, s minden

napig bé lesz zárva a szék, tehát ezen napokra a húst el kell vinni előre; hadd bűzhödjék meg a hus a kuncsaftuál, mert azt csak nem lehet kivánni, hogy ő nála romoljék el, sem pedig azt, hogy ő ünnep napján húst adjon vagy keresztény húsvágót tartson.

Hogy pedig efféle visszaélések fordulnak elő, oka az, hogy a közönség nagy része nem bír tudomással arról, miszerint az, aki mézárós iparendélylyel bír, főképp ha abba a községbe egy mézárászék van, ezen mézárászék tulajdonosa tartozik a közönséget állandóan — tehát kivétel nélkül arra, hogy most phüröm, vagy sátoros ünnep van — ellátni élvezhető hússal.

Valamint nem bír tudomással arról sem, hogy a szivar-, dohány- vagy bélyegjegy ki nem szolgáltatása esetén elvonatik az illetőtől az áru-lási engedély.

Ezen bajokon vagy örökös panaszok esetén, tehát bírságolásokkal, vagy pedig a husmérés gyakorlatán leginkább úgy lehetne segíteni, ha a községek, a hol eddig is állandóan volt mézárászék, szabályrendeletileg megállapítanák, hogy a húsméresi jogot Péternek vagy Pálnak adja, s akinél több mézárós a községben nem lesz, de aki aztán tartozik a közönséget állandóan jó hússal ellátni, még pedig időről-időre meghatározott ár mellett.

S így legalább elérhető, hogy mindenütt jó, rendes, ahhozértő húsvágókkal bírnánk s nem lenne annyi kontár mézárós, akik a hus kinérésehez igen, de a felosztáshoz vajmi keveset értenek. K. G.

A fővárosból.

Bud.pest, 1888. szept. 16.

„Hosszú nagy utcákon járok feljebb-alább, Nézem a paloták esillogó ablakát... — — „Addig, addig nézek“ fenyő ablakára. „Nagy, meleg könyvesebb ül szemem pillájára... Micsoda ez? Sírok talán? Persze, örönműben. A nemzeti büszkeségtől csakúgy dagadozik a kebelem, mint az élészítővel gyűrt tészta, s szívereim kalapácszerű ütését hallani vélik a fővárosi zajhoz szokott füleim. — Pedig kérem itt még hallucinálni is szörnyű munka. — Ha a vásári zaj, esengés bongás, tülk ordítás, lödögés és kocsi-dübörgés fülrepszító multságain áthatolva, csöndesnek vélt kis szobájába vonul az ember s átakarja magát adni az ideális merengésnek, még jóformán le sem ül, máris egy impertinens, prózai hangot visz hozzá a levegő, mely hosszan elnyújtva reesgetti, hogy k a n d l é! — Tessék aztán nyugodt lenni! Csak ép az imént kergetett ki engem is egy kellemes arezú izraelita atyámfia az utcára, s most elkecserecserebben addig járok, míg lábaim föl nem mondják a szolgálatot.

Telhat jerünk! Meg nem tagadhatom „kálványista“ voltomat, szívem legelőbb is a Kalvin-térre ragadoz. Ott zordonkodik az öreg Neptunus, komoran nézve le a lábainál habzó vízre s a nyüzsgő embersokaságra. Bizony felette Istenből elrugaskodott lehetett az öreg, mert a szent falaknak most is a hátulso részét mutogatja! Vagy talán a keresztényiség örök lenyét nézi le a pogánykor isteni alakja? Azt csak az építész tudná megmondani.

A mint köles merengéssel nézem az öreg idres-bodros fejét, egyszerre csak pajkos női hangok ütök meg

Az asszony lecsendesíti a zokogó gyermekeket, aztán csöndesen szól valamit a kis leánynak, mire ez letérdel a koporsó elé, összekucsolja kis kezét, csöndesen, zokogástól kísért hangon kezd egy rövid, megható imába. A két kis fiú önkénytelenül követi testvérök példáját, ők is letérdelnek, összekucsolják kezüket s néma áhitattal hallgatják a testvér imáját.

Megható, szivetszorító látvány!

Uj alakok lépnek be. A szoba egyik sarkába piczi koporsó áll. Fiatal ember áll előtte, s összeszorított ajakkal, könyveboruló szemekkel nézi a halottat, egyetlen gyermekét. Az anyát már régebben elragadta a halál s aztán a kis gyermek szívére tette vészhozó kezét. Ragályos betegségben szenvedett, nem lehetett otthon ápolni. Most már vége a szenvedésnek. A piczi beszéd ajkak elhaltak, a mosolygó kék szemek bezáródtak örökre. A fiatal apa nem tud sírni csak nézi, nézi némán halott gyermekét, de areza, szeme kifejezi azt a végtelen fájdalmat, mely szívét szorongatja.

Valamennyi koporsót környező élők veszik körül. Csak egynek nincs siratója Egyszerű fekete koporsó áll eldugva az egyik sarokban, benne egy élte delén elhunyt férfi. Sárga, puffadt areza ijesztő. A koporsó födelére ez van írva. „N. N. férfi, élt 38 évet.“ Maga az elhunyt rendelte így a feliratot. A rendőrség talált rá, keresztül lött szívével, elhagyott helyen. Az öngyilkos zsebében jelentékeny pénzösszeg volt s egy levél a rendőrséghez címelve, melyben a szerencsétlen férfi meghagyta, hogy a zsebében lévő összegért temettessék el katolikus szertartással. Ez volt végrendelete. Kivánságát teljesítették. Kitérőül nem nyerhetek sehonnan semmi felvilágosítást. Volt, nincs! Ez az egész élettörténete. Egyetlen köny sem hullott koporsójára. Ki tudja, minő megrázó tragédiát fejezett be itt a pisztoly golyója.

Általános mozgás. Jön a lelkész, megadni a vég-tiszteletet. Egyenlőtlenül viszik ki a koporsókat az udvarra, mely már megtelt sopánkodó, bámészkodó emberekkel.

A lelkész gyorsan végzi munkáját. Egyszerű, szegény emberek ezek, kiknek nem kell hosszú gyászszertartás. Elhangzik a rövid ima, száll a tömjénfüst, aztán fölteszik az egyszerű fakoporsót a gyászkoesira, mely kiviszi az embereket oda, ahol nincs öröm, nincs bánat, ahol igazán nem fáj már semmi. Kiürül az udvar, lezárják a kaput s néptelen lesz a halottas ház — egy kis ideig. Serédi Jenő.

füleimet. Hátranézek. Nagy meglepetéssel olvasom egy táblán: javító-intézet. Kiesi kis esernök az egész. Jobbról-balról szöke-barna női fejesekek kandikálnak kifelé, pajzánul mosolyogva. — No ezeket ugyan jól javítják — gondolom magamban, s kissé különösnek találván mégis a methodust, ismételen szemügyre veszem a feliratot, hát kislül, hogy az ruhajavító intézet. Bach! hiszen itt foltoznak! Azonnal látnom kellett volna a hölgyek arcáról. No de sok minden megtörténik a kisvárosi emberrel.

Tovább nyujtogatva lábaimat s a vámház előtti kofatengeren végig hajókázva, eljutok a Lipót-utczába, a hol a főváros új palotája díszleg a többi házak mellett, mint páva a verebek között. — Hah! de miféle sokadalom ez?! Anyámasszony szájú, pelyhedző ajakú ifjak sietnek oda, hova azelött az ősz Weisz Bernát, a nagy-lelkű uraság járt szunyadozni s a hol Polónyi Géza öblös hangja reszketteti meg a levegőt s hozza mozgásba a polgármester sivitó esengetyűjét. — Most van az egyetem megnyitása, a magyar legelső tanintézeté, melynek omladozó falait ez idő szerint alkotja újjá az építők fürge keze. No de van is ott por, s volna akkor is, ha körületét a heccet szerető ifjúság a választások idején nem toposná annyira. Hanem jórésben lezajlottak már a szorgalmas napok, a maradi- és reform-párt megküzdött oly kétes kimenetellel, hogy a ki győzőnek látszik is, elmondhatja Murad szultánnal: „Ily győzelmet csak ellenségemnek kívánok.“

De ne kalandozzunk ennyire szerteszt. mert a galambfélék szakkáll Hunfalvy már búcsúzik. Meg-meg rezeg hangja a puritán protestansnak s szinte kitalálom gondolatait: vajjon a jövő előrevetett árnyékát lássam-e az én lehúnyó rectorágomban, vagy egy kivételt a me-rev szabály alól? Nojszen megfelel erre az új rector; száraz, pedans hangja kísértetiesen süvit végig a termen. Valóban szellemeket idéz a főtisztelendő úr, a középkor scholastikusainak szellemét, s mindenekfölött a legnagyobbat, Aquinói Szt. Tamást. Ah! úgy zúgnak a fel-járó szellemek, rémítgetve a felvilágosodás századának szülötzeit. Ugy látszik, ma divat a biboros főpapoknál a középkor dieszítése s miért tenne kivételt éppen a kir. magy. tudomány-egye em főtisztelendő rectora?

Siessünk e nyomasztó légkörből. Kint az utczán vasárnap mezben hullámköz a néparadat. A politikusok összedugott fejjel tanácskoznak, itt ott összeverődve, a belváros lábán van (hát még Reményi?); ez a Kaas Ivor napja, kinek zászlóját meg-meg lebbenti a lomha szél az Erzsébet-királyné szállodán. Szegény diplomata! kiizzad a szeptemberi melegben egy remek program-beszédet hogy aztán az októberi hideg dérre változtassa a hőmeleg cseppeket. A szavazatukat neki ígérő, de Steizer zsebében fityegő belvárosi polgárok töredezzve sűrjék feljé a kerület szélső házainál: „Csak vissza, vissza, itt nincs kikelet!“ Vakmerőség is arra gondolni szeptemberben!

Pedig máskülönbén úgy tud éledni most itt a fővárosban az ember. Valami jótékony, tavaszi szellő futja be ennek zegét-zugát, s nyomában a téli, zord képet mutató házak helyett gyönyörű fényes paloták emelkednek, akáresak a hó alól kibuvó tavaszi pompa. Legnagyobb a sürgés forgás az új köruton. A városliget felől jövő idegen azt hinné, hogy egy most keletkező nagy város óriási arányú építkezéseit látja maga előtt. A titánok rakták hajdan a köveket ily gyorsasággal egymásra. Büszke vagyok reád hazám tevékeny ifjú fővárosa!

Minden büszkeségem mellett is azonban kezdik érezni lábam a járás kelés fáradalmait. Nosza felugrom egy omnibuszra s azon tartom kivonuláomat a városi-geg fasorai alá, utközben megcsudálva a köruti villamos vasutat. Bizony Isten az ördöggel ezimborál a civilizációnak ez az előre-törékvő százada! — Mert hogy egy masina, csak úgy fusson magától az már nem Istenről való dolog. Áhitatos lélekkel fordulok el tőle, hogy a ligetben zibongó tömeg furesa tarkaságain gyönyörködjem. — A ki igazi képet akar szerezni Budapest közönségének vasárnap élevezéről, az menjen ki a városi-gegbe. — Csaknem hihetetlen vegyületek halmozódnak ott össze a népműtöknak s a fővárosi publikum tud érettük lelkesülni és áldozni, mert elkezdve az utolsó csepürágótól egész a cirikus izgalmas látványosságáig — mindeniknek meg van a maga bámuloja. — No de van is ott — az egyszeri gyerekek szöve: gyufa meg minden! Fulsüketítő zaj, óriási larma, kiabálás, dobolás, kintorna s Isten tudná még mi! egész a menekülésig kellemesen hatnak az ember idegeire. Akáresak a bécsi Práterben. Pedig mily bájosan hívogatnak, emitt esábitó syrének, amott egy majomarezu esel, fatális magyarsággal dieszertgétvén szórakoztató eszközeit. Egy természetes asszonyosság túl liczitalja valamennyit; tessék kérem, nem valami illetlenség, a ki belenéz, megtudja a jövőt! Persze tódul a nép, mert hát kiesoda nem szeretné tudni a jövőjét? A Varieté színház bejárata talán a legzajosabb, — egy pofa-szakalós judaivadék hirdeti ott a várva-várt igéket, oly dieszertre méltó szónoki talentummal, hogy szinte kitörni látja az ember sas-orrán a ciceroi lánglélek füst-oszlopait.

De elég a jóból, vonuljunk esendesebb tájakra. — Egy félreeső padon két diplomata mereng, azoknak kell lenniök, mert a közoktatásügyi tárczát tárgyalják.

— Hallottad már?

— Mit?

— Csaki kinevezését legközelebb közli a hivatalos-lap. Nojszen — gondolom magamban — lesz dolguk ezental az ellenzéki pártoknak. Csépelhetik a Csáki szalmáját!

Ef-lelt tűnődve érek az Andrássy úti operaház elé. Hopp, nézzünk be, ma az „Excelsior“ adjak. — Hanem hogy ott mit láttam — mert egy hang nem sok, de annyit sem szóltak — azt, már boesassanak meg, nem lehet elmondanom. A ki nem röstelli, majd nézze meg, hogy járják a kankánt a derékig meztitláb as ballerínák. Sze m l é l ő.

A Gömör-Kishont vármegyei közigazgatási bizottság **féleli jelentése** az 1888-ik év I-ső feléről, az ott képviselt közigazgatási ágak szakelőadóinak havi jelentése nyomán.

VIII. Árvaszéki elnök ügykörében.

A megyei központi árvaszék ügymenete a lefolyt felévben is rendes, akadály nélkül volt, kötelesség mu-

lasztás nem fordult elő, a személyzetben változás nem történt.

A gyámpénztár időközönként megvizsgáltatott, a pénztári naplók teljes rendben, készpénz, betétek, más papír és drágaság érték legkissebb fogyatkozás nélkül letétben találtattak.

Az 1887. évre szóló gyámi számadások megvizsgáltattak és említést kívánó nehézmény vagy különbözet nélkül jóvá s helyben hagyattak.

Felhívási kereset egy gyám ellen vétetett alkalmazásba.

Kamatszelvények, a kir. adóbivatalnál és pénztézeteknél gyümölcsözésre helyezett tőkék kamatai a lejárat után — lehető idővesztéség nélkül — leszámítottatván, rendeltetésüknek megfelelő kezelés alá helyeztettek.

A kir. adóbivatalnál elhelyezett tőkékről a naplókönyvek a kir. pézügyi miniszteriumhoz időközönkiut felterjesztettek.

Tüzeset, melynél kiskorúak vagyona károsodott volna, egy jelentetett Jánosiból 550 forint, kárral mely már megtérítettett.

A megyei központi árvaszéknel a gyámság alattiak száma a félev lefolyása alatt 443-mal szaporodván és 631 el apadván, a következő felévre gyámság alatt maradt 11788 kiskorú, a gondnokoltak száma 9-el szaporodván és 23-mal apadván, gondnokság alatt maradt 222.

Az árvaszék tevékenységéről a következő számok tesznek tanúságot: feldolgozásban 5888 számból feldolgoztatott 5003 szám, hátralékban maradt 383, kiadványozásban feldolgozandó 5808 számból kiadott 5528 szám, hátralékban maradt 280.

A gyámpénztár féleli forgalma volt: Készpénzben bevétel 36314 frt 17 kr., kiadás 35116 frt 12 kr., maradvány 1198 frt 05 kr.

Magán kötvényen bevétel 90383 frt 38 kr., kiadás 461 frt 78 kr., maradvány 89921 frt 69 kr.

Ertékpapír stb. bevétel 207222 frt 54 1/2 kr., kiadás 25228 frt 51 kr., maradvány 181994 frt 03 1/2 kr.,

Drágaság éksz rekben bevétel 8025 frt 06 kr., kiadás 236 frt 33 kr., maradvány 7788 frt 73 kr.,

Összesen: 341945 frt 15 1/2 kr., kiadás 61042 frt 74 kr., maradvány 280902 frt 41 1/2 kr.

Kamatkozó magán kötvény érték tett 52377 frt 92

kr., melyből visszafizettetett 232 frt 88 kr., esedékessé vált 1595 frt 53 kr., kamatból befizettetett 1571 frt 18 kr., hátralékban maradt 24 frt 35 kr.

A gyámság vagy gondnokság alól felszabadult 654 egyén közül vagyonnal bírt 545 egyén, vagyontalan volt 59.

A felszabadult egyének részére gyámhatóságilag kezelt vagyonuk, felakadás nélkül kiutalványoztatott és kézhez adatott.

A gyámhatósági közegek jelentései kötel-zettsége-nek nyilvántartásában következő számadatok fordulnak elő: 11 közeg részéről szolgáltatandó volt 1497 jelentés

szolgáltatott 1226, hátralékban maradt 171 jelentés.

A rimaszombati városi árvaszéknel: a félev folyama alatt szaporodott a gyámság alattiak száma 19-el, fogyott 18-al gyámság alatt maradt 398, a gondnokoitak száma nem szaporodott, nem fogyott, maradt 3.

Feldolgoztatott 468 számból 466, hátralékban maradt 2, gyámi számadás beadott és megvizsgáltatott 11.

Kiadványozandó 463 számból kiadott 434, hátralékban maradt 29, pénztári forgalomban:

Készpénz bevétel 77155 frt 51 kr., kiadott 33452 frt 71 kr., kezelés alatt maradt 43702 frt 80 kr.

Magán kötvény bevétel: 9613 frt 09 kr., kiadott 4100 frt — kr., kezelés alatt maradt 5513 frt 09 kr.

Ertékpapír stb. bevétel: 5199 frt 32 1/2 kr., kiadott 150 frt — kr., kezelés alatt maradt 5040 frt 32 1/2 kr.

Összesen: 92461 frt 84 1/2 kr., kiadott 37702 frt 71 kr., kezelés alatt maradt 54759 frt 13 1/2 kr.

Kamatkozó magán-kötvény érték visszafizettetett 4000 frt, kezelés alatt maradt 3880 frt, lejárt kamatok összege tett 236 frt 40 kr., mely teljesen befizettetett.

A gyámhatósági felügyelet alól szabadult 18 egyén közül vagyonnal bírt 12, vagyontalan volt 6. Előbbi 12 egyénnek gyámhatóságilag kezelt vagyon 1673 frt 63 kr. és nehézség nélkül kiutalványoztatott s kézhez adatott.

A gyámhatósági közegek 73 jelentésből betérjesztettek 62-öt, s hátralékban maradt 11-el.

A dobsinai városi árvaszéknel gyámság alatt állott 886 közül szabadult 19, gyámság alatt maradt 867, gondnokság alattiak nem szaporodtak, nem fogytak, gondnokság alatt maradt 7.

Feldolgoztatott 272 számból 265, hátralékban maradt 7, kiadványozandó 254 számból kiadott 248, hátralékban maradt 6.

Gyámpénztári forgalomban: Készpénz bevétel 6584 frt 67 kr., kiadott 6592 frt 98 kr., kezelés alatt maradt 1 frt 69 kr.,

Magán kötvény bevétel 11612 frt — kr., kiadott — frt — kr., kezelés alatt maradt 11612 frt — kr.

Papírérték stb. bevétel: 22095 frt 47 kr., — kiadott 2800 frt — kr., kezelés alatt maradt: 19295 frt 47 krajczár.

Összesen bevétel: 40292 frt 14 kr., kiadott 9382 frt 98 kr., kezelés alatt maradt 30909 frt 16 kr.

Magán kötvényre kihelyezett 5618 frt 62 krból visszafizettetett 617 frt 46 kr., esedékes kamat összeg 98 frt 65 krból befizettetett 81 frt 45 kr., hátralékban maradt 17 frt 20 kr.

Gyámság alul szabadult 19 egyén közül vagyonnal bírt 12, vagyontalan volt 7. Vagyonnal bírók tulajdonát képező vagyon érték nehézség nélkül utalványoztatott 2120 frt 42 kr., s kézhez adatott.

Jelentésre kötelezett közegek 58 jelentés közül beszolgáltatottak 54 jelentést, s hátralékban maradt 4-el.

A jolsvai városi árvaszéknel: Gyámság alatti 282 kiskorú közül szabadult 5, gyámság alatt maradt 277. Gondnokság alatti meghalt 1, gondnokság alatt maradt 2.

Feldolgozás alá került 172 szám, melyből 5 gyámi számadás, feldolgoztatott 172 szám, hátralékban maradt 1.

Kiadványozandó volt 177 szám, kiadott 172, hátralékban maradt 5.

Gyámpénztári forgalomban: Magán kötvény bevétel 3291 frt 15 kr., kiadott — frt — kr., maradt 3291 frt 15 kr.

Papírérték stb. bevétel: 17595 frt 96 kr., kiadott 1585 frt 94 kr., maradt 16010 frt 02 kr.

Összesen bevétel: 20891 ft 11 kr., kiadott 1585 ft 94 kr., maradt 19305 ft 17 kr.

Magánkötvény tőke tartozásra visszafizetés nem történt, esedékes kamatot kielégítésére befizettetett 180 ft hátralék nem maradt.

Gyám gondnokság alól szabadultak közül vagyonnal birt 3. — vagyontalan volt 2 egyén. Előbbiek tagyona kezelés alól nehézség nélkül pontosan kiutalványoztatott és kezéhez adatott.

A rozsnói és nagyrőcei városi árvaszék kimutatása még be nem érkezett.

Felhívás és kérelem a n. é. közönséghez

a gömörmezei közkórházban ápolat szegény betegek könyvtára érdekében.

Tisztelt közönség! Az emberbaráti érzélem legszebb nyilvánulása a jótékonykodás — ma kétségen kívül minden alkalommal nagyon is igénybe van véve annyira, hogy alig mernénk mi is ezen utra térve, felkeresni a részvételt bíró embertársakat ha nem lennénk meggyőződve, hogy ezt tennünk szenvedő embertársaink érdekében lelkiismeretbeli kötelességünk.

Ne vegyük tehát rossz néven, ha ez alkalommal ismét egy új czímmel kopogtatunk be — jótékonyaságait igénybe vevőnk.

Mindnyájunknak vannak hasznavehetetlen vagy megunt könyveink, folyóirataink, melyeket néha igazán csak a szellemi munka beése miatt nem akarunk megsemmisíteni, bár könyvtárainknak már csak lomját képezik.

Csak ezt — ez igen könnyen — áldozat nélkül is átadható, előtük alig valami értékű olvasmányokat vagyunk bátrak kérni szegény üdülő betegeink részére, kiknek szerencsétlenségük oly hosszú kínos perceit meg rövidíthetjük azokkal.

Nem hisszük, hogy akadjanak olyanok, kik ezen nemes, boldogító érzetnek nem engednek és a szegény szerencsétlenek kínjain — ha módjukban van — ne igyekezzenek segíteni.

Ezen reményben nyitjuk meg aláírási ívünket. — Hadd legyen meg emlékké azoknak örökké, kik nemeskedő adományaikkal — bármilyen csekélyek legyenek is azok*) — a szenvedőkön tőlük telhető módon segítő, a közkórházi könyvtár megalapításához jó szívük sugallata szerint járulva — emberbaráti kötelességüknek tartozását leróni igyekeznek.

Fogadják érte előre is szerencsétlen szenvedőink nevében forró köszönetünket.

Rimaszombat, 1888. augusztus hó 1-én.

Gömörmezei közkórház igazgatósága.

Meghívás.

Nemzetgazdasági szempontból fontos tényező, hogy Phylloxera által elpusztult szőlőink regeneráltassanak.

Az amerikai alanyok azok, melyeknek meghonosítása, az eddigi kísérletezések között legjobbnak bizonyult.

Egy ilyen telepnek módjában leendő létesítése s egyéb a védekezésre szükségelt teendők megbeszélése céljából van szerencsém a t. közönséget felkérni, hogy a f. hó 25-én délután 3 órakor a putnoki tóerdőben, (kedvezőtlen idő esetén a putnoki kaszinó termében) tartandó értekezleten részt venni sziveskedjék.

Ez értekezleten Miklós Gyula kir. tanácsos s borászati kormánybiztos ur is személyes megjelenését s a magas kormány részéről támogatását ígérte.

Putnok, 1888 szeptember hó 17.

Gróf Serényi Béla.

Hirdetmény.

12116. sz. — A köztanácskozás tárgyát képező közügyek elintézése végett szükséges, törvény és szabályrendeletileg megállapított rendes őszi megyei bizottsági közgyűlés határnapja. főispán úr ő méltóságával egyetértőleg folyó évi október hó 24-ik napjának d. e. 9 órájára és a következő napra. Rimaszombat városába kintetvén, midőn erről a közönség értesítették és a helyi bizottság tagjai személyes megjelenésre hivatalból tisztelettel felkértek. egyidejűleg köztudomásra hozatik, hogy ez alkalommal, a köztanácskozás és elintézés kiválóbb tárgyait, az 1889-iki évi megyei költségvetés megállapítása, az 1889-iki évi virilis bizottsági tagok névjegyzékének bemutatása; a jövő évben szükséges megyei pótdók és a közmunka váltásdíj menységének megállapítása, a közegészségi körök újabb megállapítására vonatkozó megyei főorvos javaslat, valamint a törvény 46. §-a értelmében a tárgysorozatban szabályszerűen kihirdetendő egyéb közérdekű ügyek fogják képezni.

Rimaszombat, 1888. évi szeptember hó 19-én.

Bornemisza, alispán.

Hírek és vegyesek.

Esküvő. Kedden folyó hó 18-án vezette oltárhoz Farkas Etelkát, Farkas Abrahám földbírók megyei bizottsági tag leányát. Szakall Andor nógádi birtokos. Boldogság kísérte frigyüket!

Meghívás. A gömörmezei orvos-gyógyászati egyesület rendes őszi gyűlését a folyó hó 24-én (hétfőn) délután 4 órakor Rozsnón a társalgó helyiség — e célra átengedni szokott — egyik termében tartja meg, melyre az érdekelteket tisztelettel meghívni van szerencsém. Rimaszombat, 1888. szeptember 20-án. A gömörmezei orvos-gyógyászati egyesület elnökének megbízásából: Dr. Löcherer, titkár.

Az iglói ev. tanítóképezde ifjusága az új iskolai év megnyitása után előjárói kíséretében tudományos célú kiránduláson vett részt. Utjokat a természet szépségeiben gazdag Gömörmeze felé vették s megérintvén a világhírű jégbarlangot, Dobsinára rándultak, hol megismerlést a kobalt és nickel bányákat, Szepes megye kir. tanfelügyelője dr. Hajnóczy József az ut fíradalmait velők megosztotta, buzdítva és oktatta az ifjuságot. Dobsináról 9-én indultak visszafelé.

Tüzereink, mint már előre is jeleztük volt, f. hó 18-án érkeztek vissza városunkba a kassai szabad táborból. A dél forró hevében izzadó legénységet a buzatőren nagy

számú közönség várta és üdvözölte. A megfáradt harezfiak ugyanitt sorakozva, imíhoz készen bevárták a déli harangszót is, mely után ismét lóra ültek s vonultak reudeltetési helyükre.

Tompa-emlék Tompa Mihály — megyénk halhatatlan szülöttje — emléksobrának talapatát, f. hó 3-án és 4-én állították fel a fekete-hegyi hideg-gyógyvíz intézetben. A gyönyörűen esiszolt, mintegy 1 1/2 m. magas fekete, granit-oszlopzat, dícséri mesterét: Migliezni Józsefet, a ki az olasz állam-polgárság kötelekeiből kilépve, honosította magát nálunk s a Szepességen. Galgóczon telepedett le. Az e talapzatra szánt szobor maga egy méter magas fehér márványból faragott mellszobor, mely Tompának egy javakorából való fényképe után készült. Mestere: Faragó József löcsei szobrász. A szobor létrehozására szükségeselt pénzüsszeg a fürdő közönség áldozatkészségéből hangverseny és egyéb multságok rendezése által gyűlt össze.

Zeneestély. Rácz Jani, kiről mi rimaszombatiak azt tartjuk, hogy a világ legjobb cigányprimása és Rácz Rudi, kit a losoneziak dícsérnek, ma egy hete hangversenyt adtak a Rózsa éttermében, még pedig egyesült erővel. Egy szál rosz cigány mellett is kitűnően lehet mulatni, hát még két kitűnő mellett! Hallgatták is a két kitűnő zenészt igen sokan, de legtöbben kívülről, — mi élénk bizonyosságot tesz közönségünk műérzékéről. Hanem azért az étteremben is voltak meglehetősen, kik valódi gyönyörrel élveztek a szebbnél-szebb magyar nótákat.

Zenemű a „Jó szív” javára Dankó Ernő helybeli jóbú cigány-primás „Anna-esárdás” című zeneszerzeményének tiszta jövedelmét a „Jó szív” részére adta. A zenemű Lampel (Andrássy-út 21. sz.) könyv- és zenemű kereskedésében 60 kr-ért kapható.

Agárverseny. Gömörmezei agársz-társasága a „dobrai” fensikón f. 1888. év szept. hó 30-án kölyök-agár versenyt s utána Rszombatban közvesorát rendez. Találkozási hely és idő: A martonfalvi koresmánál reggeli 7 órakor.

Lövésár. A cs. és kir. közös hadügyminiszterium hozzájárulásával f. hó 20-án Tornallyán lövésár tartott. Az eredményről annyit mondhatunk, hogy nem felelt meg a várakozásnak.

Értesítés. A cs. kir. hadügyi miniszterium zomanczozott piébből való tábori kulacsokat és vizes edényeket óhajt árlejtés után beszerezni. — Minták a bpesti felszerelési raktárban találhatók fel. Az árlejtés közelebbi részletei a miskolci iparkamara irodájában tudhatók meg.

Gomba-mergezés. Ugyanesek megjárta a közeli napokban a Valyek családja Tamásfalán, kik is az ugynevezett „uri gomba” helyett ehhez hasonló, mérges gomba-fajt sütöttek és ettek meg. Ha gyors orvosi kezelés közbe nem lép, könnyen végzetessé válhatott volna reakjuk saját vigyázatlanságuk, mit bizonyít azon 12 kacsaszórány halála is, melyek megízelve e gombafajt, nyomban kiadták párájukat.

Vigyázatlanság. A piacon épülő Kovács Zsigmond féle ház aljában vasárnap este egy pillanatban mult, hogy szerencsétlenség nem történt. Egy ott tanyázó cigány munkás család ágyneműje lángot vetett s ha az arra sétáló közönség nem veszi észre, egy rajkóval kevesebb van a világon.

Betörte a fejét. Hogy mily könnyen végzetessé válhatik egyik másik gyermeknek könnyelműsége bizonyítja a következő eset. — Janesár István elemi iskolai tanuló f. hó 20-án a Tamásfalára vezető korlátfalon mászkált, alig haladt azonban rajtok pár ölet, mikor is elvesztve egyensúlyát a kövezetre zuhant és fejét betörte. Az elalélt gyermeket idegenek szállították haza s adták át a halálra íjdt szülőknök.

Szökes Miklóssy Ferencz szöggyáros kit a helybeli törvényszék szándékos emberölésért öt évi börtönbüntetésre ítélt, megszökött. A főgyenezet még nem kerítették meg. A gyilkos ügyét mar a kuria is elintézte, de a harmadfoku ítelet kihirdetését jónak látta nem vární be.

„Budapesti Hirlap.” A „Budapesti Hirlap”-nak a hazai művelt olvasó közönség vetette meg alapját. A lap eleitől fogva megértette a magyar közönség szellemét: minden pártérdek mellőzésevel küzdött nemz-tünk- és fajunkért, ez egyetlen jöszóval: magyar-ság! Viszont az ország legkiválóbb intelligenciája is azonosította magát a lappal, fölkarolva azt oly módon, mely páratlan a magyar újságírás történetében. A hazai sajtóban máig a legfenyesebb eredményt a „Budapesti Hirlap” érte el; legnépszerűbb, legelterjedtebb lapja az országnak. A külső dolgozóársak egész seregén kívül a szerkesztőségnek annyi belső tagja van, a mennyivel egy magyar lap sem dolgozik; minde. rovatot külön vezető gondoz. a helyi tudósítókön kívül, a kik a nap történetét írják Minden fontosabb bel- vagy külföldi esemény felől rendes levelezn kívül saját külön tudósító értesít közvetlenül; a távirati szolgálat immár oly tökéletesen van berendezve, hogy elmondhatjuk: nem történik a világon semmi jelentékeny dolog a nélkül, hogy a „Budapesti Hirlap” arról rögtön ne adjon hí és kimerítő tudósítást. A „Budapesti Hirlap” politikai czikkeit Kaas Ivor báró, Rikossy Jenő, Balogh Pál írják más kiváló hazai publicistákkal híven a lap független, magyar, pártérdekel nem ismétő szelleméhez. Politikai hírei széleskörű összeköttetések alapján a legmegbízhatóbb forrásokból származnak. Az országgyűlési tudósításokat a gyorsírói jegyzetek alapján szerkesztik. Magyarország politikai és közelete felől távirati értesülésekkel látnak el rendes levelezők, minökkel minden városban, sőt nagyobb községben is bír a lap: a „Budapesti Hirlap” távirati tudósításai manap már teljesen egy fokon állanak a világsajtó legjobban szervezett hírszolgálatával. Európa összes metropolisaiban Londontól Konstantinápolyig saját tudósítók vannak, a kik rögtön megtáviratozzák. A külföldi rendes tudósítókön kívül minden fontosabb esemény felől a szerkesztőség külön kiküldetésű tagjai adnak gyors és bő értesítést. A „Budapesti Hirlap” e célokra havonként oly összeget fordít, mint a mennyi elelőtt 10 évvel még egy-egy hírlap egész költségvetése volt: de sikerült is elérnie, hogy ma a legjobban, leggyorsabban értesülő organuma a sajtónak. A „Budapesti Hirlap” Tárczarovata Teleyk Sándor gróf, Tóth Béla, Rikossy Viktor (Sipulusz) és több kiváló írók közreműködése mellett, a lapnak egyik erőssége s mindíg gondot fordít rá, hogy megmaradjon előkelő színvonalán. A napirovatoakat kitűnő zsurnalisták szerkesztik s a helyi érte-

sülés ismét legügyesebb tudósítókra van bízva. Rendőrségi és törvényszéki rovatú külön-külön szerkesztői a főváros sötét eseményeit is mindig oly hangon tárgyalják, hogy a „Budapesti Hirlap” helyet foglalhat minden család asztalán. A közgazdasági rovatban a magyar gazda, birtokos, iparos, kereskedő megtalálja mindazt a mi tájékozására szükséges. A regényes a r-nokban csak kiváló írók legújabb műveit közölkük. Az előfizetés feltételei: Egész évre 14 ft., félévre 7 ft., negyedévre 3 ft 50 kr., egy hóra 1 ft 20 kr. Az előfizetések vidékről legzélszerűben postautalvánnyal eszközölhetők következő czím alatt: A „Budapesti Hirlap” kiadó hivatalának, IV. kerület, kalap-utca 16. szám.

C S A R N O K.

A csillagos ég.

— Irta: Sárváry Ferencz —

(Vége)

A hold.

A roppant nagyságu égitestek tömkelegében szinte elenyésző csekély térfogattal bíró holdunknak aránylag nagy befolyása van földünkre.

E befolyását a hold azon vonzás által gyakorolja, melynek következtében a föld vízei az ár-apály tüneményét idézik elő.

Hogy a tengerek apálya és dagálya a hold földünkre gyakorolt vonzásának tulajdonítható, minden kétséget kizárólag kitűnik azon körülményből, melynél fogva a hold keringése az ár-apály tüneményével teljesen egyező. Ugyanis a tengeren utazókra nézve oly nagy fontosságu ár-apály mindig keletről nyugat felé utazza körül földünket még pedig a hold és föld forgásának megfelelőleg 24 óra és 50 perc alatt. Egy-egy tenger ennél fogva naponként kétszer dagad meg és kétszer van apadóban.

Hogy az ár-apály tüneménye csakugyan a hold vonzásával áll kapcsolatban, azon már csak az okból sem kételkedhetünk, mert valamint földünk képes a holdra oly vonzást gyakorolni, mely azt körülötte keringeni készíti, ugy a holdnak is kell valami csekély vonzást tulajdonítani melyet földünknek híg, folyékony részeire általunk észre vehetőleg is gyakorol. Annak okát, hogy a hold vonzása csupán a föld folyékony részén észlelhető, ismét abban kell keresnünk, hogy míg a szilárd s így száraz anyagok részeeskei egymással szoros kapcsolatban vannak, addig a víz tömesei a vonzásnak azért engednek jobban, mivel összetartó képeségük sokkal csekélyebb.

Ezek után hátra volna még mindazon befolyásokról szólni, melyeket a nép hiedelme a holdhoz illetőleg annak fényváltozataihoz fűz.

Személyesen ismerek sok embert, kik a holdnak fényváltozataiból következtetéseket vonva valóságos jóslatokat állítanak fel; így az időjárásra vonatkozólag p.:

„A milyen idő van holdváltozáskor, vagy újság és holdtölte után harmadnapal az rendesen a jövő fertályig (negyedig) meg fog maradni.”

Nem kevésbé érdekes hiedelem az is, mely szerint: „Holdtöltekor kell a rózsatövisbe oltani, ha azt akarjuk, hogy megfogadjon; vagy p. holdtöltekor kell a tyukot tojásra megültetni, stb. stb.”

Talán felesleges is mondanom, hogy e jóslatok és hiedelmek teljes alaptalanok, mert valjon ki és hogyan bizonyítja be a hold e nagytuntosságu hatásait? Az pedig jóslatának legkevésbé sem volna indokolása, mely szerint azért van ilyen vagy olyan befolyása, mert ekkor a hold megvilágított része jobban, máskor ismét kevésbé látszik.

E hiedelmeket a tapasztalás lépten nyomon megdönti, mert hiszen nem egyszer látjuk mi az ujholdban vetett plántákat is csak oly szépen nőni mint a telhoid alkalmával vetettek: egyik kert violáit nem egyszer lájuk teljeseeknek, habár fogytán volt is a hold elvetésikkor, míg a másik kertben levőket, bár telihoidban lettek az efféle jóslatokra sokat adó kertész gazdájuk által elvetve, — nem teljeseeknek.

Hogy tovább menve, a hold sarló, teljes vagy félalakja még egészségünkre, avásunk és álmainkra is befolyással volna, arról szó sem lehet s az efféle okoskodások figyelme sem méltók, oly babona ez csak, mint az is, hogy ha ujhoid alkalmával krajezár niucs zsebünkben, nem lesz pénzünk az egész hónapou keresztül s több effele.

Eros távesövon át vizsgálva a holdat, egy bámulatos kis világ tárul szemünk elé, melyen ugyan nem nyúltság az élet mint földünkön, de hogy valaha elvolt látva e kis égitest is mindazon javakkal, melyekkel földünk, ha nem is bizonyos, de valószínű.

Hogy a hold egy kihalt égitest, mi sem bizonyítja jobban, mint a levegő és víz hiánya, s hogy levegő ott nincs, azt azon körülményből következtetjük, mely szerint korongjának szélei egyenletesen vannak megvilágítva, vagy még inkább azon körülményből, hogy midőn a hold tányérja, egy csillag előtt elhaladva, azt elfödi, ezen elfödés nem lassankint és átmenetesen. hanem egyszerre történik, minék az esetben, ha a holdat légkör övedzné, nem volna szabad megtörténni.

A holdon már szabad szemmel is jól kivehető foltokat, távesövön át nézve, ágakra és sugarakra látjuk szélylyel oszlani, mely ágazatok nem egyebek mint a hold hegyláncolatai. Finom és nagyobb teleskopumok segítségével e hegyeknek még alakjai is pompásan kivehetőek.

Ha ezt látva is, kételkednénk a holdbeli hegyek létezéséről, ugy nem tennénk egyebet, mint hogy abban kételkednénk a mitől saját szemünkkel szereshetünk meggyőződést.

A holdban levő hegyek magasságának kiszámításával legelőször Galilaei, a táveső hires feltalálója foglalkozott; a legmegbízhatóbb számításai vannak azonban Herschell nevű csillagásznak, kinék számítása szerint például a Newton hegy magassága 21700 láb.

Alakjukra nézve a holdbeli hegyek a mi hegyeink alakjától egészen eltűnnek, mert míg azok egyrészt többnyire körformával bírnak, másrészt bizonyos mélyedésekkel vannak ellátva. E mélyedések a hold hegyeit a mi tűzhányóinkhoz teszik hasonlókká, habár a mi tűzhányóink öbleinek szélessége nagyságra még sem közelíti a hold hegyeinek mélyedését, melyek nem ritkán a 20—30 mfédt is meghaladják. Sajátságosakká teszi továbbá e hegyeket a mélyedéseikben előforduló hegymagasságu kiemelkedések, melyek magasságának megítélése

*) A bejelentett adományok elszállításáról a közkórház igazgatósága fog gondoskodni a t. közönség megkímélése végett.

azaban már több nehézségbe ütközik, mintán a hegy kraterszerű köröladai a világosságot majdnem teljesen elveszik.

Ugy e tűzhányókhoz hasonló hegyek, mint más tapasztalt körülmények oda mutatnak, hogy valaha a hold is lakható volt.

Arra nézve, hogy mi történt a hold légkörével és vizeivel, többféle elméletet állítottak fel. A legelterjedtebb vélemény szerint a most már teljesen kihalt holdnak hajdani légköre és nagy tengerei az ott bő számban lévő üregekbe vonultak volna vissza, illetőleg oda szivárogtak be.

Buffon és Bayly nevű esilágások állítása pedig oda terjed, hogy a holdbeli oceánok és tengerek megfagytak s ezután az eddigi légkört alkotó hideg gázok is szilárdakká váltak volna, mely elmélet ekként földünk jövőjére is érdekes világot vet.

Szerkesztői üzenetek.

A „Pesti Hírlap“ közkedveltségét az utóbbi időben lehetőleg még fokozta a szerkesztői üzenetek rovata, melyet egy lap sem kultivál oly mérvben, mint éppen a „Pesti Hírlap.“ Hasábszámra közöl napról napra nem sablonszerű üzeneteket, melyeket csak az ért, a ki a kérdést intézte; de a „Pesti Hírlap“ szerkesztői üzeneteinek rovata sokszor fölér egész társzálal, mely oktat és szórakoztat egyszerre, s a kérdések, melyekben az olvasó közönség tanácsért fordul a szerkesztőséghez, élénken tanuskodnak arról a szinte családias, szívélyes viszonyról, mely a „Pesti Hírlap“ szerkesztősége és előfizetői között fennál. Vannak azonban más rovatok is, melyek egy lapban sem oly tartalmasak, mint a „Pesti Hírlapban“, ilyenek a színházi, törvényeszkői, napihír és távirat rovatok. Azonkívül jól megválogatott társzálal és mulattató kározzalatok emelik a „Pesti Hírlap“ becsét s teszik oly élénkké, hogy e tekintetben egy lap sem versenyezhet vele. És bár e szerint méltán mintalapnak nevezhe ő, előfizetési ára alig haladja meg a legolesobb néplapok árát, lévén egy hóra 1 frt 20 kr., negyedévre 3 frt 50 kr. Az előfizetési összegek a „Pesti Hírlap“ kiadóhivatalába (Budapest, nádor utca 7 sz.) intézendők, a honnét egy héttig mutatóványszámokat is küldenek ingyen és bérmentve.

Felölös szerkesztő: Dr. VERES SAMU.

Nyilttér.*)

Nyilatkozat.

E napokban értesültem s megis győződtem arról, hogy a tiszai ág. hitv. ev. Egyházkerületnek folyó év augusztus 7-8. napjain Kassán tartott közgyűlésében a klenózi egyháza vonatkozó ügyek tárgyalásánál, Czékus Istvan püspök úr egyebek közt azt jelentette: hogy f. év július 4 én esperességi küldöttség a klenózi egyházban az elmozdító ítéletet ünneplés kibírdetésének elzárjából megjelenvén, Albini Márton volt községi jegyző által felzgatott nép, nem tekintve a helynek a templomnak, ahol az ítélet kibírdettetett szentségét, a küldöttséget annak kibírdetésével, hogy az ítéletnek meg nem hódol, más tanítót nem választ, Salvát elnem boesátja, — éktelelen orditozással és szitkokkal fogadta — stb.

A klenózi egyház érintett gyűlésében jelen voltam s fentebbi vádolással szemben kénszerítve vagyok kijelenteni, miszerint sem az iskola termében, hol az ítélet felolvastatott, sem a templomban hol folytatolagosan tartatott a gyűlés, püspök úr jelentésében idézett jelenetek s kifakadások egyáltalán elő nem fordultak.

A gyűlésben felzgatatta a kedelyeket az, hogy a felolvasott ítéletnek indokai többszöri felkérések után sem magyaráztattak meg, botrányt idézett elő a esendőrok megjelenése és felbomlott a rend akkor, midőn esperességi felügyelő úr elfogadható ok nélküli távozásával felbeszakította a gyűlést, ugy az iskolában mint a templomban is, figyelembe sem véve az egyházi kúrátor kérelmet, ki tartóztatta s kérte, hogy a gyűlést ne szakítsa meg.

Püspök úr jelentésében elősorolt kifakadások tehát, — ezen előzmények után — megtörténhettek az iskola, a templom udvarán vagy az utcán, s a mi ott történt, az egyenesen az esperességi felügyelő úr tapintatlan eljárásának tulajdonítható. Amit pedig püspök úr reám vonatkozólag jelentett, azt a vádat határozottan elutasítom magamtól, nem egyéb az: mint rágalmazás és becsmerlés. Klenózon, 1888. szeptember 12.

Albini Márton.

*) E rovatban közlöttekért felelősséget nem vállal a szerk.

Magán-hírdetések.

Bükk-makk eladás.

Méltóságos báró Luzénszky Henrik Lukovistyei erdejében termett bükk-makk eladó. — Bővebbet a tisztartói hivatalnál Osgyánban.

Makkoltatás.

Disznósd község (Felső-Borsodvármegye) határában fekvő 324 holdon, az 1888. évi tölgy-, eser- és bükkfa makktermés azonnal eladó.

Ájánlatok: Bilkei-Papp Mihálné tulajdonos úrnőhöz: Bolyok-ra (utolsó posta: Ózd) intézendők. 1—2

Makkeladás.

Kornán (u. p. Rónya) Reichmann Dániel 2300 holdas erdején termett — 500 öreg szám sertésnek való — tölgy-, eser- és bükk-makk eladó. — Értekezhetni ugyanott.

A véghlesi

„Vera-forrás savanyuvize.“

Felsőmagyarországnak legkitünőbb és legtisztább szénsavdus savanyuvize

ugy mint a Gieshübl

a bort nem festi.

Kapható bizottmányi raktárunkban:

KERN ADOLF urnál Rimaszombatban, valamint:

a „Vera-forrás“ kezelőségnél Véghlesen. (Zólyom megye.)

A véghlesi „Vera-forrás“ kezelősége.

Bükk-makk eladás.

Kis-Tugáron a gróf Forgách-fele erdőségben (1600 kataszt. hold) jól megtermett

bükk-makk

eladó. — Bővebb értesítést ad:

KLEIN SÁNDOR,

Kis-Tugáron. (Gácsi járás.)

Magyarország leghíresebb s legrészendűsabb ásvány vize, a

SZOLYVAI

mely savanyúvíz, borral vegyítve, a legkellemesebb üdítő italt nyújtja; gyomor- és idegbajokban gyors és kitünő segélyt ad; tüdő-, hörgbántalmaknál, hugycsőhólyag hurutoknál és járványos betegségek alkalmával kitünő gyógyszer képez, — mindenkor megrendelhető

MARSALKÓ KÁROLY

munkácsi uradalmi ásványvizberlőnél Nyiregyházán; s kapható jelesb gyógyszerárakban, fűszerkereskedésekben és vendéglőkben is.

Hirdetmény.

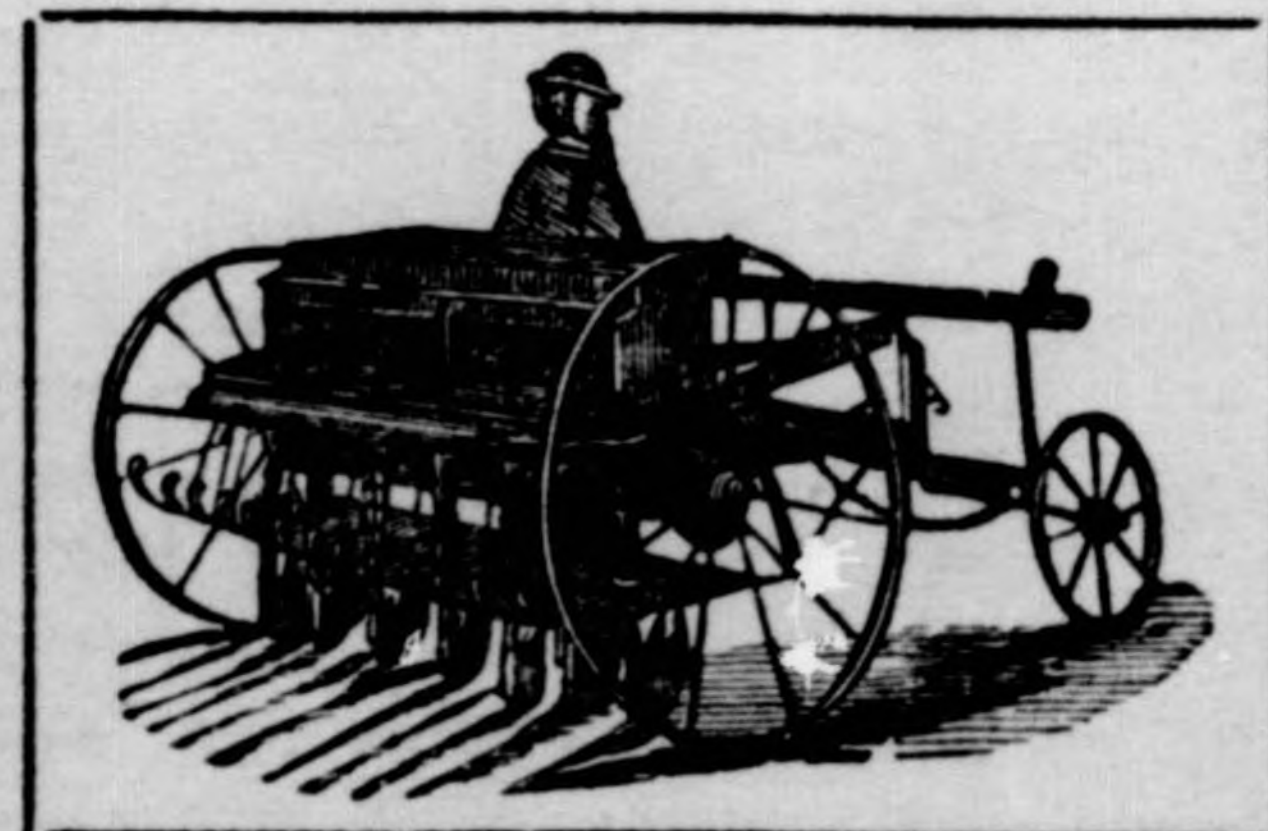
5884. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, miszerint a Rimaszombati takarékpénztár végrehajtónak Tankó Zsuzsanna Borsos Istvánné elleni végrehajtási ügyében 4795. sz. a kibocsátott árverési hirdetménynyel az 1888 évi október hó 30 ik napjának d. e. 10 órájára A-Pokorágy községben kitünőzt árverésen nem a mint az a 4795. sz. hirdetményben jelezve van az A-pokorágyi 4 sztkben, hanem az A-Pokorágyi 41. sztkönyvben foglalt Tankó Zsuzsanna birtoka fog eladatni.

Kelt Rimaszombatban, 1888. évi aug. hó 28-án. A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság. Hänrich, kir. tszéki bíró.

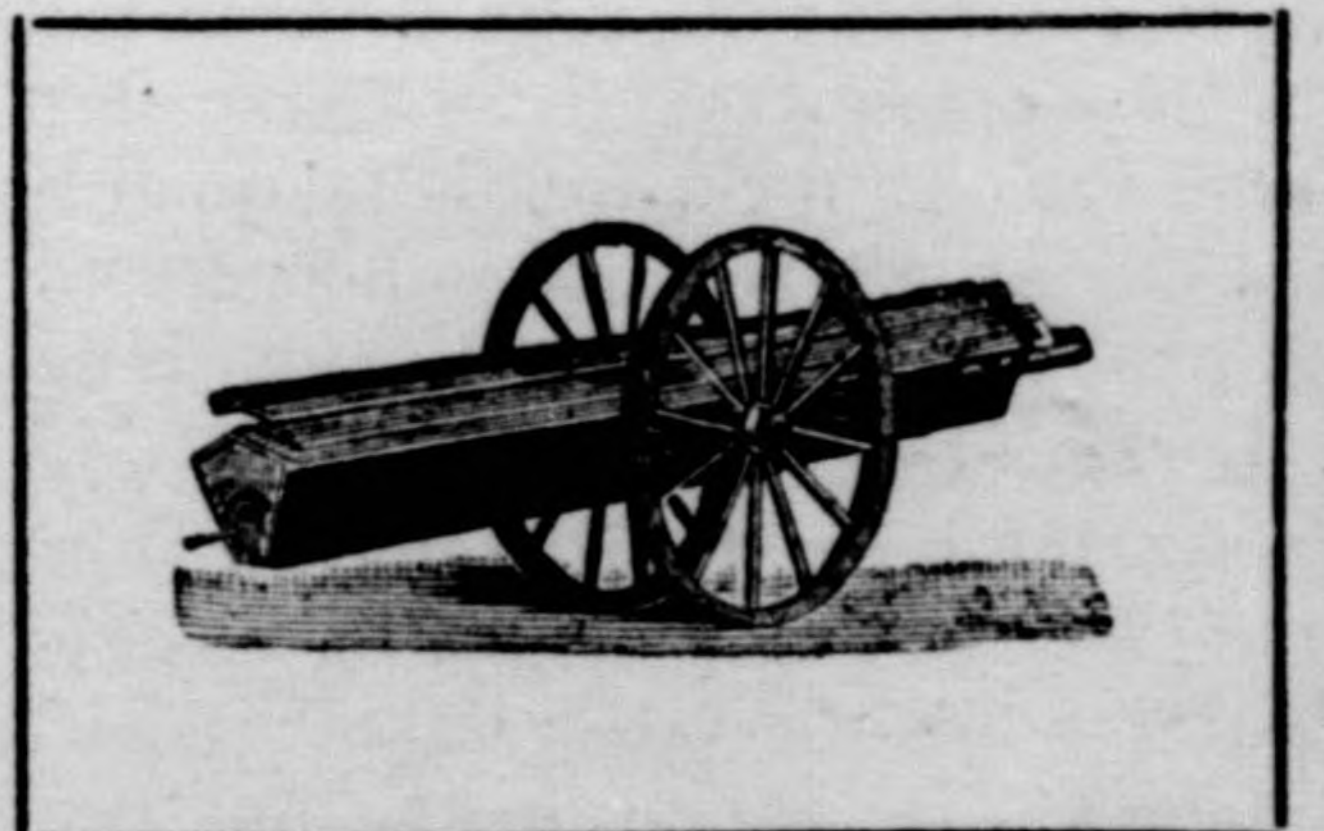
FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntödéje Kassán, eperjesi-ut 6. sz.

ajánlja a t. gazdaközönségnek a legujabb tapasztalatok szemmel tartásával czélszerűen s gondosan gyártott jó hírnevű gépeit, nevezetesen:

Sorvető gépeket,
Szórvető gépeket,
Ekéket, Boronákat,
Hengereket. Lókapákat,
Tengeri morzsolókat,
Borsajtókat és szőlőzúzókat;

továbbá mindennemű:

4—6

Szivattyúkat, gőzgépeket és gőzkazánokat, Szeszgyár-berendezéseket.

Gepeink, eszközeink és egyéb gyártmányainkat készletben tartjuk gyárunkban. Gazdasági gépeink képes valamint öntödének gyártmányai árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldjük.

Makkoltatás.

Gömörmegeyi Darnya község határában 735 hold erdőterületen található eser-, nagyobb része bükk-makk termés, szabad kézből eladó.

Egyesség megkötésére a jáncsi uradalom hivatott.

Intéző tiszt: Csathó János.

Meghívás.

A nagyrozei köles. segélyszövetkezet folyó évi szeptember hó 30 án, vagy — ha az első közgyűlés határozatképes nem volna — folyó évi október hó 28-án, mindkét esetben délutáni 2 órakor a szövetkezet helyiségeiben tartandó

rendkívüli közgyűlésre

összes jogosított tagjait tisztelettel meghívja. — Nagy-Röczén, 1888. évi augusztus hó 31-én.

Hlavács Sámuel,
igazgatósági elnök

Tárgyak: A szövetkezet további 12 évre megalakulása s ebből kifolyólag az alapszabályok módosítása és az igazgatóság és felügyelő bizottság választása.

Megjegyzendő, hogy az első határnapra kitünőzt közgyűlés csak az összes tagok két harmadának jelenléte vagy képviselete által válik határozatképesé. 3—3

Hirdetmény.

4694. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a magyar királyi kincstár végrehajtónak Farkas János végrehajtást szenvedő elleni 269 frt adó- és illeték tartozások iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő rimaszombati és ajnácskői határban fekvő rimaszombati 284. 1389. sztk. foglalt illetve rimaszombati tagosítási földkönyvben 46. sztkben Farkas János nevére írott II. dűlő 3. királyi ut 3292. sztk. földre 860 frt 91 kr. rimaszombati 1517. sztkben 2399. 2405. hrsz. gyümölcsösből Farkas Jánost illető felerészére 132 frt, rimaszombati 1518. sztkben foglalt ifj. Perjesi József és Farkas János nevére álló 2582. hrsz. szőlőre 184 frt és az ajnácskői 239 sztk. foglalt váltással terhelt 663. 664. hrsz. szőlőből Farkas Jánost illető felerészére az árverést 176 frt ezennel megállapított kikiáltási áron elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi november hó 5-ik napján délelőtt 10 órakor rimaszombati ingatlanokra a rimaszombati kir. törvényszék telekkönyvi irodájában, és 1888. november 6-án d. e. 10 órakor ajnácskői szőlőre Ajnácskő községben a községi bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át, vagy s a rimaszombati földkönyv 46. sz. a. II. dűlő 3. királyi ut 3292 sztk. földre 86 frt 09 kr. rimaszombati 1517. sztk. gyümölcsösre 13 frt 20 kr. rimaszombati 1528. sztk. foglalt szőlőre 18 frt 40 kr. és az ajnácskői 239 sztkben foglalt szőlőre 17 frt 60 krt készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt övadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni. avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombat, 1888. évi július hó 5. napján. A rimaszombati kir. tszék mint telekkönyvi hatóság. Hänrich, kir. tszéki bíró.